

Bijlagen Jaarrapport integratie 2011

Redactie:

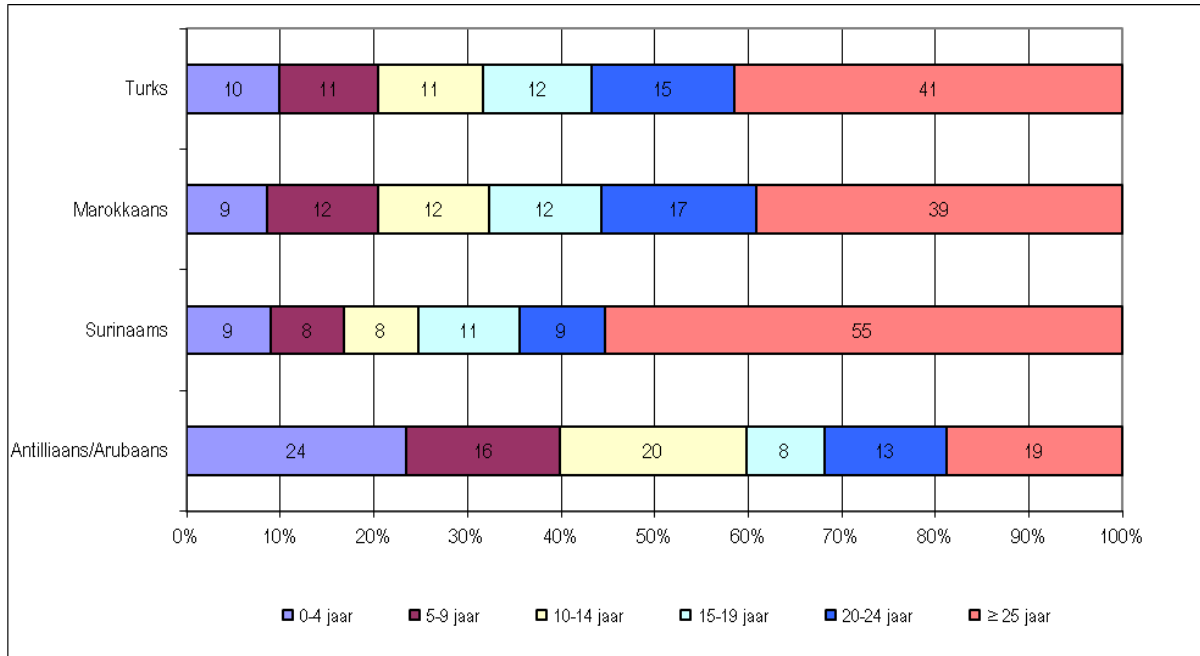
Mérove Gijsberts
Willem Huijnk
Jaco Dagevos

Bijlage bij hoofdstuk 2	2
Bijlage bij hoofdstuk 4	8
Bijlage bij hoofdstuk 5	13
Bijlage bij hoofdstuk 6	15

Sociaal en Cultureel Planbureau
Den Haag, januari 2012

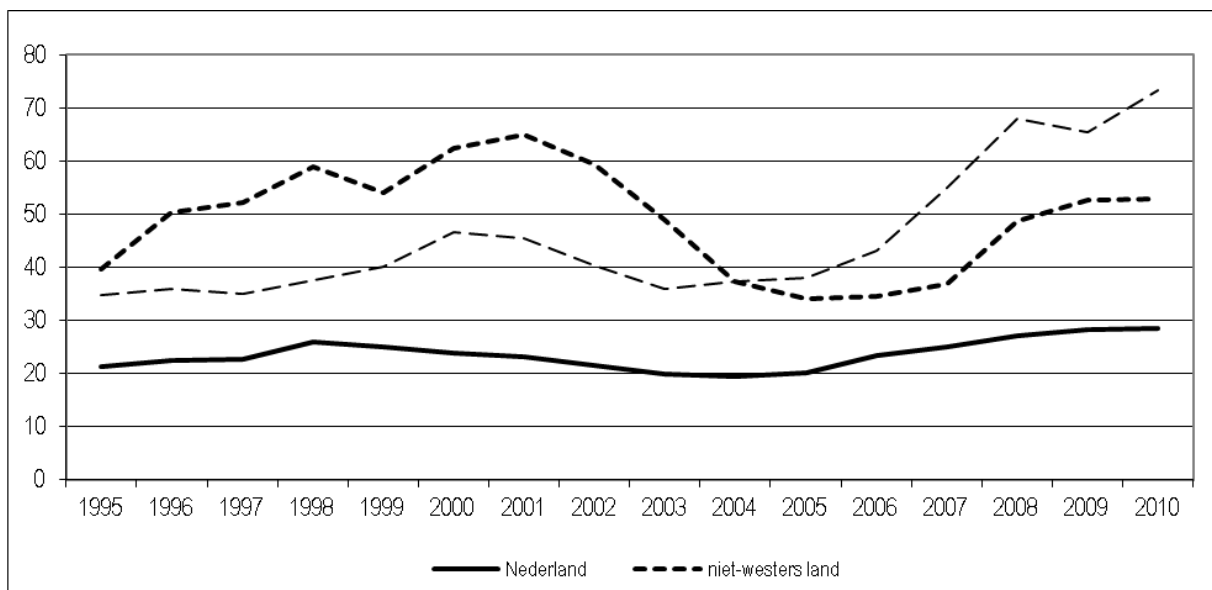
Bijlage bij hoofdstuk 2

Figuur B2.1
Verblijfsduur in Nederland van de eerste generatie migranten, naar herkomst, 1 januari 2011 (in procenten)

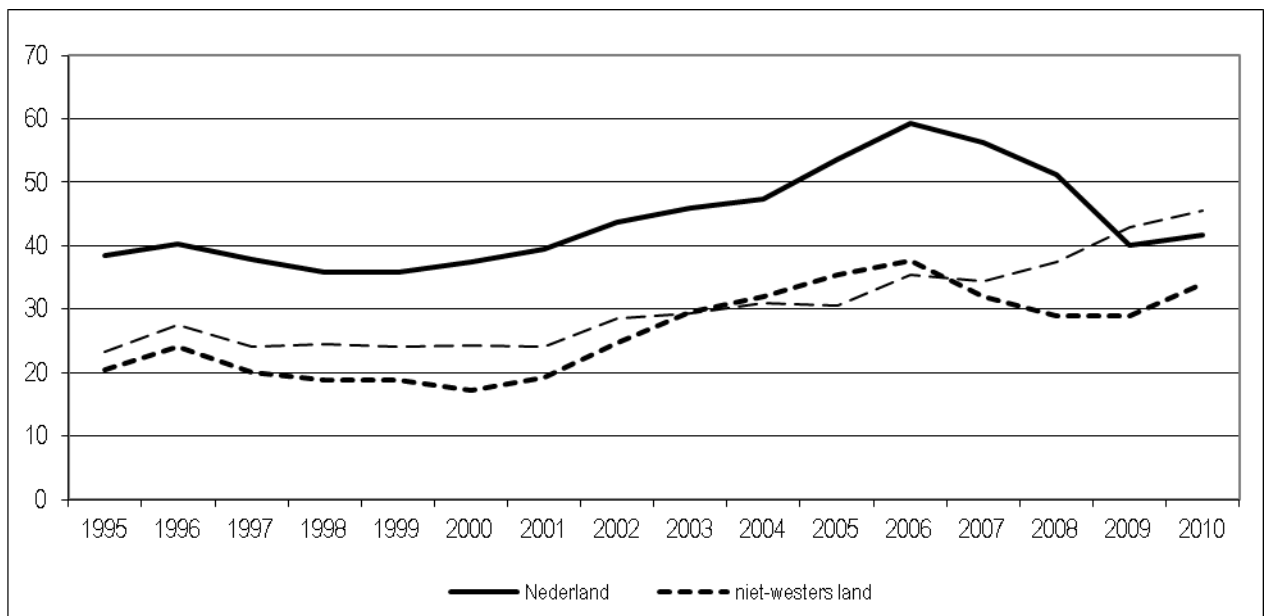
Bron: CBS Bevolkingsstatistieken

Figuur B2.2
Immigratie naar geboorteland, 1995-2010 (in absolute aantallen x 1000)

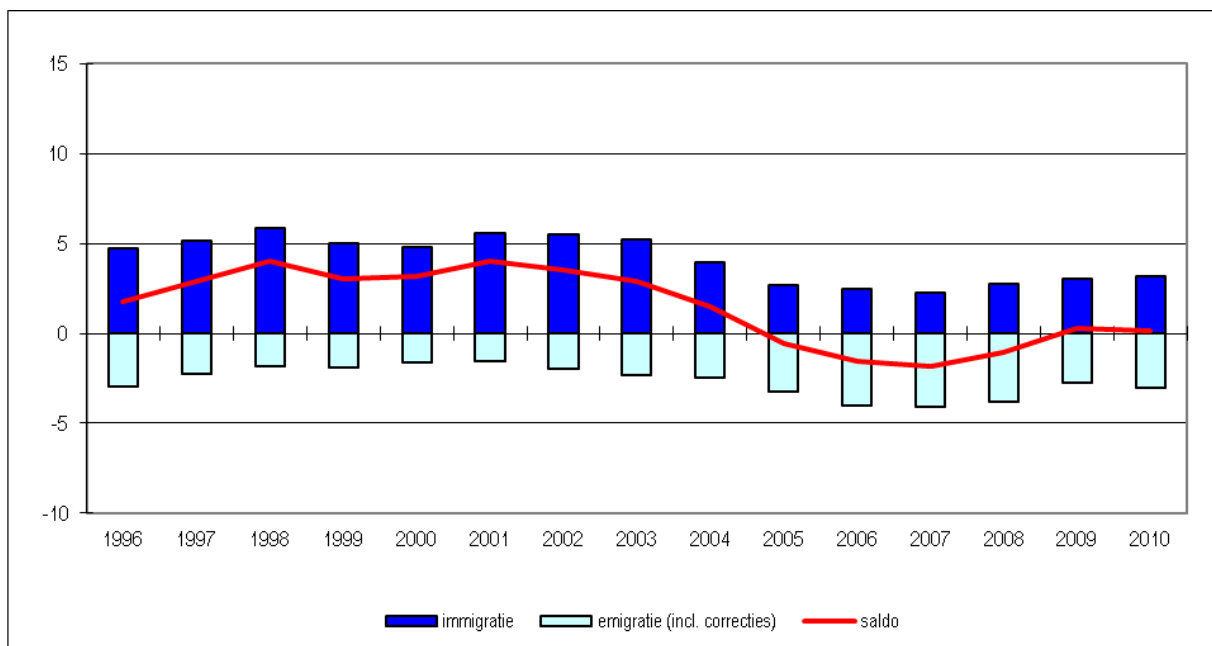
Bron: CBS Bevolkingsstatistieken

Figuur B2.3
Emigratie naar geboorteland, 1995-2010 (in absolute aantallen x 1000)

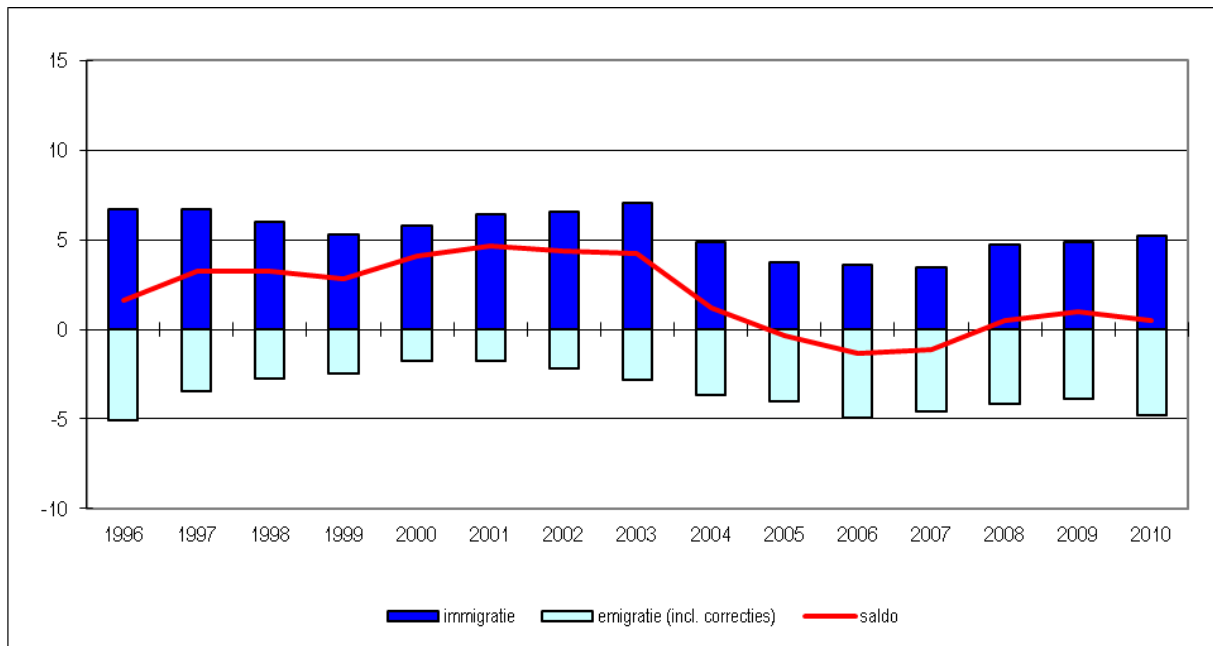
Bron: CBS Bevolkingsstatistieken

Figuur B2.4a
Migratie van personen met herkomst Marokko, 1996-2010 (in absolute aantallen x 1000)

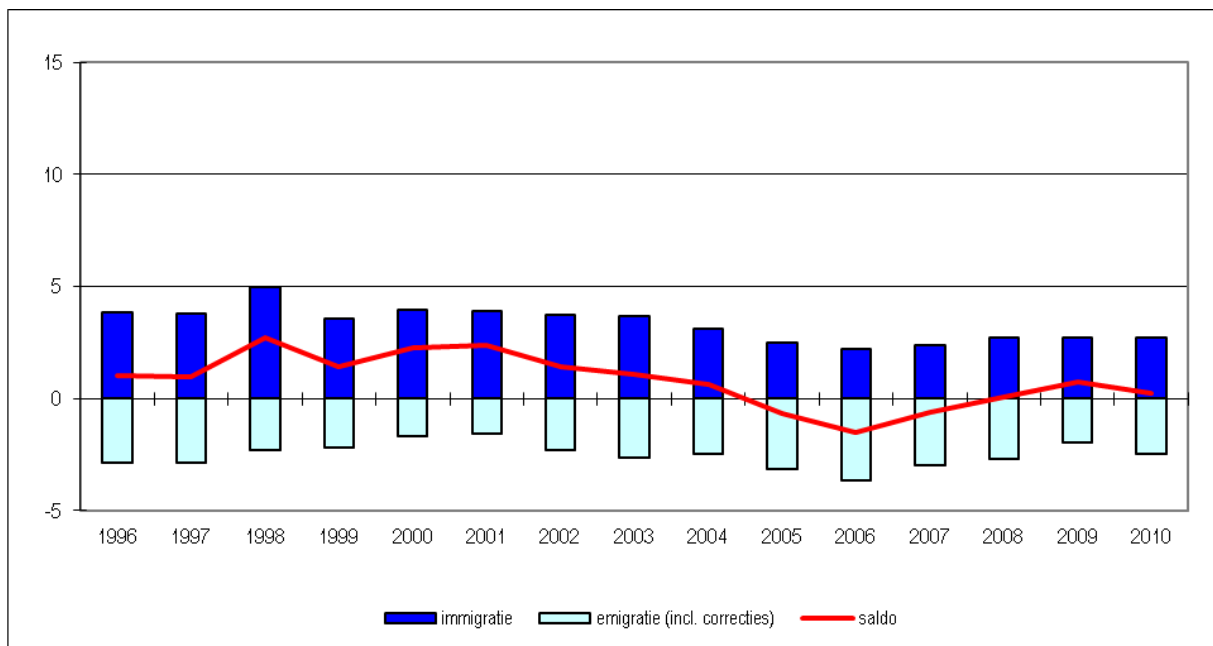
Bron: CBS Bevolkingsstatistieken

Figuur B2.4b
 Migratie van personen met herkomst Turkije, 1996-2010 (in absolute aantallen x 1000)

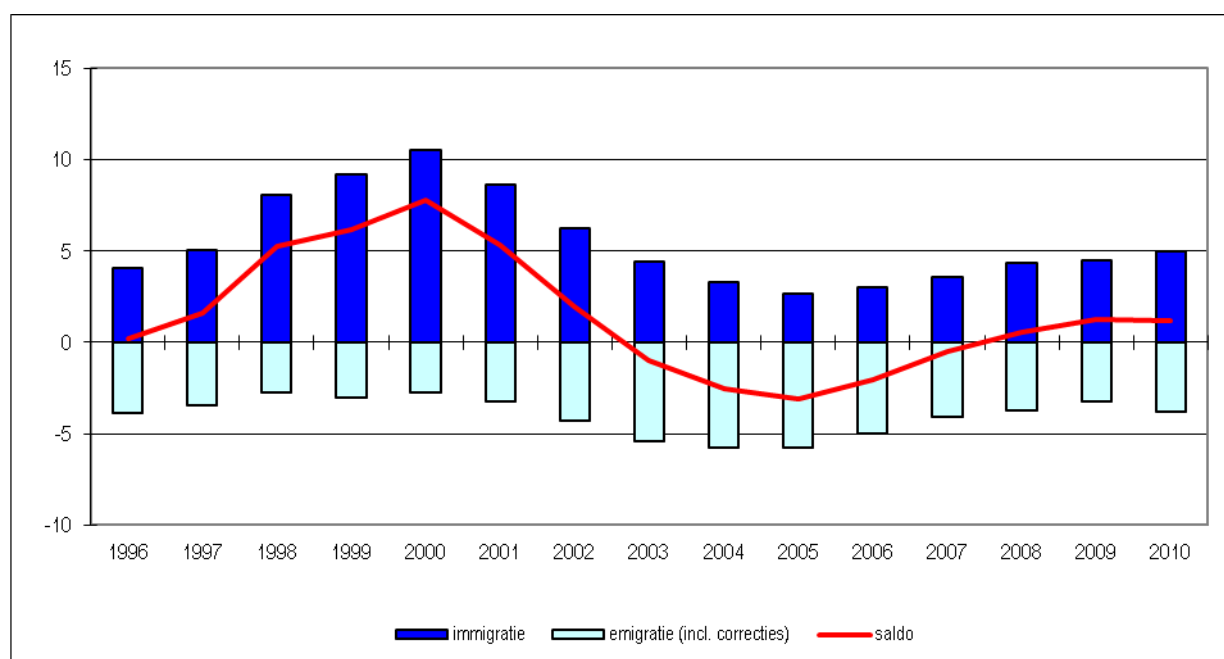
Bron: CBS Bevolkingsstatistieken

Figuur B2.4c
 Migratie van personen met herkomst Suriname, 1996-2010 (in absolute aantallen x 1000)

Bron: CBS Bevolkingsstatistieken

Figuur B2.4d
 Migratie van personen met herkomst Antillen, 1996-2010 (in absolute aantallen x 1000)

Bron: CBS Bevolkingsstatistieken

Tabel B2.5
 Multinomiale logistische regressieanalyse van het huwen met een herkomstgroepsgeenoot uit Nederland (ref. = huwen met een herkomstgroepsgeenoot uit het land van herkomst)

	model 1	model 2	model 3
onderzoekjaar			
2005	0,629***	0,623***	0,625***
2006	1,359***	1,348***	1,350***
2007	1,646***	1,635***	1,629***
2008	1,744***	1,737***	1,732***
individuele kenmerken			
etnische herkomst (Turks = ref)			
Marokkaans	0,593***	0,512***	0,521***
Surinaams	1,447***	1,329***	1,326***
Antilliaans	1,031*	0,936**	0,961*
huwelijksleeftijd	-0,041***	-0,044***	-0,041***
twee in het buitenland geboren ouders	-0,141	-0,114	-0,120
enkel Nederlandse nationaliteit	0,343	0,365	0,377
buurtkenmerken algemeen			
woonachtig in de G4	0,334***	0,578***	0,476***
stedelijkheid buurt	0,056-	0,117**	0,170***
buurtkenmerken etnische samenstelling			
omvang eigen herkomstgroep in de buurt	0,001		
aandeel westers migranten in de buurt		0,003	
aandeel niet-westerse migranten in de buurt		-0,006***	
diversiteitsindex			0,150
intercept	0,856**	0,732*	0,396

Bron: SSB

Tabel B2.6

Multinomiale logistische regressieanalyse van het huwen met een partner van autochtone herkomst (ref. = huwen met een herkomstgroepsgeenoot uit het land van herkomst)

	model 1	model 2	model 3
onderzoeksjaar			
2005	0,304**	0,324**	0,312**
2006	0,391**	0,426**	0,427**
2007	0,789***	0,795***	0,780***
2008	0,634***	0,637***	0,660***
individuele kenmerken			
etnische herkomst (Turks = ref)			
Marokkaans	0,495***	0,569***	0,604***
Surinaams	2,439***	2,460***	2,494***
Antilliaans	2,808***	3,146***	3,252***
huwelijksleeftijd	0,144***	0,133***	0,145***
twee in het buitenland geboren ouders	-2,601***	-2,488***	-2,517***
enkel Nederlandse nationaliteit	0,567*	0,540*	0,538*
buurtkenmerken algemeen			
woonachtig in de G4	-0,581***	0,064	-0,186*
stedelijkheid buurt	0,163***	0,120*	0,125*
buurtkenmerken etnische samenstelling			
omvang eigen herkomstgroep in de buurt	-0,080***		
aandeel westers migranten in de buurt		0,025*	
aandeel niet-westerse migranten in de buurt		-0,028**	
diversiteitsindex			-2,678***
intercept	-2,468***	-2,247***	-1,764***

Bron: SSB

Tabel B2.7

Multinomiale logistische regressieanalyse van het huwen met een partner van een andere migrantenherkomst (ref. = huwen met een herkomstgroepsgeenoot uit het land van herkomst)

	model 1	model 2	model 3
onderzoekjaar			
2005	0,444**	0,455***	0,449***
2006	0,835***	0,840***	0,845***
2007	1,182***	1,183***	1,172***
2008	1,132***	1,121***	1,128***
individuele kenmerken			
etnische herkomst (Turks = ref)			
Marokkaans	0,858***	0,838***	0,869***
Surinaams	2,345***	2,287***	2,304***
Antilliaans	2,885***	3,005***	3,072***
huwelijksleeftijd			
twee in het buitenland geboren ouders	-1,917***	-1,887***	-1,888***
enkel Nederlandse nationaliteit	0,408	0,415	0,417
buurtkenmerken algemeen			
woonachtig in de G4	0,081	0,348***	0,211*
stedelijkheid buurt	0,012	0,108*	0,124*
buurtkenmerken etnische samenstelling			
omvang eigen herkomstgroep in de buurt	-0,031*		
aandeel westers migranten in de buurt		0,044**	
aandeel niet-westerse migranten in de buurt		-0,008**	
diversiteitsindex			-0,463
intercept	-2,903***	-3,209***	-2,996***

Bron: SSB

Bijlage bij hoofdstuk 4

B4.1 Toelichting op de weging

Verschillen tussen databestanden

De databestanden van de SPVA (1988, 1991, 1994, 1998 en 2002), het LAS (2004) en het SIM (2006 en 2011) zijn op allerlei indicatoren niet direct met elkaar te vergelijken. Ze verschillen onder andere door de wijze van steekproeftrekking en de hoeveelheid beschikbare informatie voor verschillende personen.

Het verschil in steekproeftrekking uit zich voornamelijk op twee manieren. De eerste is dat in de SPVA's slechts een *beperkt aantal gemeenten* is geselecteerd: 10 in 1988, 14 in 1991 en 13 in 1994, 1998 en 2002. De tweede is dat bij de SPVA's steeds een *aselecte steekproef van huishoudens* (clustersteekproef) is getrokken. In de beide bestanden van het SIM (2006 en 2011) is daarentegen zowel de trapsgewijze (eerst gemeenten, dan huishoudens) als de geclusterde aanpak (alle gezinsleden komen in de steekproef) losgelaten en is een *aselecte steekproef van personen* getrokken. Dit leverde in 2006 informatie op voor de allochtone bevolkingsgroepen in 163 gemeenten en in 2011 in 249 gemeenten. Het LAS is qua methode een mix van SPVA en SIM: er zijn net als in de SPVA's eerst gemeenten geselecteerd (veel meer, namelijk de 50 grootste) en er is net als in de SIM's een steekproef op persoonsniveau getrokken.

Een tweede belangrijk verschil tussen de databestanden is de hoeveelheid informatie in de SPVA's over de verschillende personen in een huishouden: van het hoofd van het huishouden (in principe de oudste man) is, vooral in de oudere SPVA's, meer informatie voorhanden dan van de andere gezinsleden.

Daarnaast zijn er nog relatief kleinere verschillen zoals de aanwezigheid van een panel (klein deel van het ene jaar dat ook in het daaropvolgende jaar is ondervraagd), het beperkte gebruik van zelfzoekmethodes in latere SPVA's en een leeftijdsselectie (LAS 15-64 jaar, SIM vanaf 15 jaar).

Om er voor te zorgen dat deze schat aan informatie over een periode van meer dan twintig jaar een reëel beeld oplevert van ontwikkelingen in de tijd, zal voor de genoemde verschillen zo veel mogelijk moeten worden gecorrigeerd.

Verdeling van gemeenten

Aan het verschil in de gemeenten uit de databestanden is tegemoet te komen door te wegen op gemeentegrootteklasse (< 50.000, 50.000-250.000 en de vijf grootste afzonderlijk). Dat betekent bijvoorbeeld dat gewichten voor kleinere gemeenten in eerdere jaren relatief groot zullen zijn omdat zij daarin zijn ondervertegenwoordigd. Feit is wel dat de vier etnische groepen vaak in de grotere gemeenten woonachtig zijn. Om de databestanden in de verschillende jaren op dat punt beter vergelijkbaar te maken, is als referentie voor de weging gekozen voor de verdeling van de vier etnische groeperingen over gemeenten in Nederland in 2011 (bron: CBS). Hieraan ligt wel de veronderstelling ten grondslag dat de kleine en middelgrote gemeenten in de SPVA's en het LAS representatief zijn. Om daar een beter beeld van te krijgen, zijn eveneens de trends bekeken voor de vijf grootste gemeenten (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht en Eindhoven) en zijn deze vergeleken met de trends waarin alle gemeenten zijn opgenomen. De conclusie is in zijn algemeenheid dat er op een aantal punten wel verschillen zijn in niveau (bv. iets lager opleidingsniveau als alleen in grote gemeenten wordt gekeken), maar dat de verschillen in ontwikkeling (stijging, daling) gering zijn. Daarom is besloten de trends voor alle gemeenten te laten zien.

Huishoudens- versus personensteekproeven

Om de invloed na te gaan van het verschil in type steekproef, namelijk de huishoudenssteekproeven in de SPVA's aan de ene kant en de personensteekproeven in het LAS en SIM aan de andere kant, is alsnog een personensteekproef getrokken uit de huishoudens van de SPVA (rekening houdend met huishoudensomvang) om deze vergelijkbaar te maken met die van het LAS en SIM. Door de indicatoren te bekijken die voor gezinsleden beschikbaar zijn, is nagegaan wat het effect hiervan is op de trends. De conclusie is dat het effect minimaal is. Er is daarom besloten om ook de gezinsleden uit de SPVA's bij de analyses te betrekken.

Hoofden van huishoudens

Een ander verschil tussen de databestanden is dat voor een aantal indicatoren in de SPVA's wel informatie beschikbaar is voor 'hoofden van huishoudens', maar niet voor inwonende gezinsleden. Verder is niet altijd objectief vastgesteld wie het hoofd van het huishouden is. Om hiervoor te corrigeren, is een objectieve combinatievariabele gemaakt van 'positie in gezin' en 'geslacht' (met categorieën 'man met partner', 'man zonder partner', 'vrouw met partner', 'vrouw zonder partner' en 'inwonende kinderen'). Als referentie voor het berekenen van de gewichten is de verdeling uit het SIM 2011 gekozen. Voor een aantal indicatoren is echter geen enkele informatie beschikbaar voor inwonende gezinsleden, omdat zij in de eerdere SPVA's een beperktere vragenlijst kregen voorgelegd. Bij deze indicatoren is dan ook de categorie 'inwonenden' geheel buiten beschouwing gebleven, waardoor de uitspraken alleen betrekking hebben op zelfstandig wonenden.

Leeftijd

Om de leeftijdscategorie waarover de trends berekend worden vergelijkbaar te maken, is allereerst geselecteerd op de categorie 15-64 jaar. In het LAS is dat het gehele databestand, terwijl in de andere bestanden personen vanaf 65 jaar buiten beschouwing zijn gebleven en in de SPVA's bovendien kinderen onder de 15 jaar niet zijn meegenomen. Daarnaast heeft weging op leeftijd twee kanten. Voor verschillen in de leeftijdsverdelingen tussen de databestanden zou je willen corrigeren voor zover deze door het steekproefdesign zijn veroorzaakt. Echter, voor verschuivingen in de leeftijdsverdeling zoals deze zich in de populatie hebben voorgedaan zou je juist niet willen corrigeren. Omdat deze niet te scheiden zijn en omdat al deels rekening gehouden is met leeftijdsverschillen door het wegen naar de eerder genoemde combinatievariabele, is eerst bekeken wat het effect is als daar bovenop ook nog op leeftijd wordt gewogen. Hieruit kwam naar voren dat dit additioneel slechts zeer geringe verschillen tot gevolg had. Weging naar leeftijd is daarom achterwege gebleven.

Samenvattend

Om trends te laten zien voor de verschillende etnische groeperingen, waarbij zo veel mogelijk rekening gehouden wordt met de verschillen in databestanden, is ervoor gekozen om te wegen naar gemeente (grootteklasse) en naar een combinatie van positie in gezin en geslacht. Selectie op alleen de vijf grootste gemeenten, extra weging naar leeftijd of het trekken van een random selectie uit de gezinsleden van de SPVA's hadden op het verloop van de trends weinig invloed. Op deze manier wordt gemeend, ondanks de verschillen die zich onvermijdelijk voordoen tussen de databestanden, toch een goed beeld te geven van de trends van de vier grootste etnische bevolkingsgroepen in Nederland over een periode van ruim twintig jaar.

B4.2

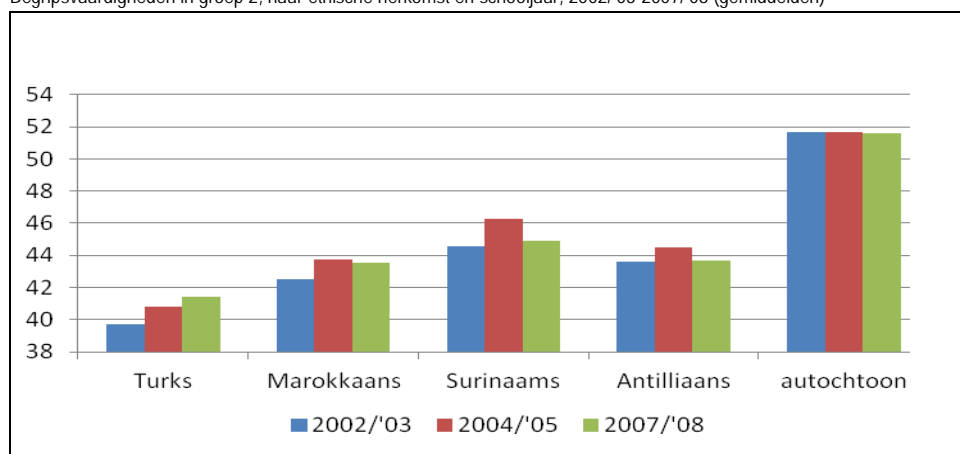
Deelname aan voor- en vroegschoolse voorzieningen van kinderen in groep 2, naar etnische groep, schooljaar 1996/97-2007/08 (in procenten)

	Turks	Marokkaans	Surinaams	Antilliaans	autochtoon
VVE-programma ^a					
1996/97	31	25	10	16	2
1998/99	41	23	10	22	3
2000/01	38	26	10	27	2
2002/03	50	40	23	17	7
2004/05	30	26	10	17	6
2007/08	33	31	20	17	7
peuterspeelzaal					
1996/97	46	27	66	61	81
1998/99	59	38	65	69	81
2000/01	68	40	75	60	80
2002/03	74	52	65	57	80
2004/05	74	53	62	68	77
2006/07	84	71	69	52	75

a Tot en met 1998 is in het Prima-onderzoek gevraagd naar deelname aan ouder-kindprogramma's. Vanaf 2000 is gevraagd naar deelname aan voor- of vroegschoolse programma's in het algemeen. Hieronder vallen inmiddels zowel gezinsgerichte als centrumgerichte programma's.

Bron: ITS/SCO/NWO (Prima'94/'95-'04/'05, COOL'07/'08) SCP-bewerking

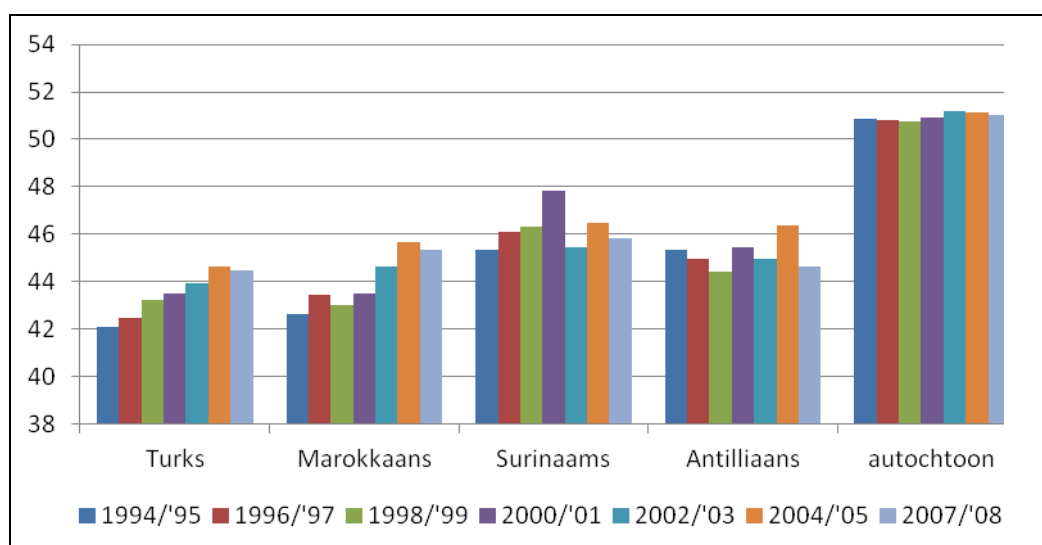
B4.3

Begripsvaardigheden in groep 2, naar etnische herkomst en schooljaar, 2002/03-2007/08 (gemiddelden)^a

a Toetsscores zijn per jaar gestandaardiseerd (gemiddelde = 50, standaarddeviatie = 10).

Bron: ITS/SCO/NWO (Prima'02/'03-'04/'05, COOL'07/'08) SCP-bewerking

B4.4a
Orderingsvaardigheden in groep 2, naar etnische herkomst en schooljaar, 1994/95-2007/08 (gemiddelden)^a

a Toetsscores zijn per jaar gestandaardiseerd (gemiddelde = 50, standaarddeviatie = 10).

Bron: ITS/SCO/NWO (Prima'94/95-'04/05, COOL'07/08) SCP-bewerking

B4.4b
Verschil in gestandaardiseerde scores op de toets Ordenen in groep 2 tussen autochtone niet-achterstandsleerlingen en leerlingen uit overige categorieën, 1994/95-2007/08 (gemiddelde verschillen en procentuele reductie van het verschil in 2007/08 ten opzichte van 1994/95)^a

	1994/95	1996/97	1998/99	2000/01	2002/03	2004/05	2007/08	% inloop
Turks	8,76	8,39	7,49	7,42	7,29	6,50	6,57	25
Marokkaans	8,21	7,38	7,72	7,38	6,56	5,46	5,71	30
Surinaams	5,48	4,74	4,44	3,06	5,77	4,67	5,19	5
Antilliaans	5,52	5,89	6,31	5,43	6,24	4,74	6,42	-16

a Toetsscores zijn per jaar gestandaardiseerd (gemiddelde = 50, standaarddeviatie = 10). De aantallen Antilliaanse leerlingen zijn in het schooljaar 1994/95 aan de lage kant (< 100).

Bron: ITS/SCO/NWO (Prima'94/95-'04/05, COOL'07/08) SCP-bewerking

B4.5
Verschil in gestandaardiseerde scores op de toets Begrijpend lezen in groep 8 tussen autochtone leerlingen en leerlingen uit overige categorieën, 1998/99-2007/08 (gemiddelde verschillen en procentuele reductie van het verschil in 2007/08 ten opzichte van 1998/99)^a

	1998/99	2000/01	2002/03	2004/05	2007/08	% inloop
Turks	8,9	8,4	7,8	7,5	7,4	17
Marokkaans	7,9	7,0	6,3	6,1	5,8	26
Surinaams	5,8	4,6	5,1	5,3	4,5	23
Antilliaans	8,2	7,7	7,7	6,3	6,7	19

a Gestandaardiseerde scores op de toets Begrijpend lezen naar etnische herkomst; toetsscores zijn per jaar gestandaardiseerd (gemiddelde = 50, standaarddeviatie = 10).

Bron: ITS/SCO/NWO (Prima'98/99-'04/05, COOL'07/08) SCP-bewerking

B4.6

Verskil in gestandaardiseerde scores op de rekentoets in groep 8 tussen autochtone leerlingen en leerlingen uit overige categorieën, 1994/95-2007/08 (gemiddelde verschillen en procentuele reductie van het verschil in 2007/08 ten opzichte van 1994/95)^a

	1994/95	1996/97	1998/99	2000/01	2002/03	2004/05	2007/08	% inloop
Turks	7,0	5,1	5,2	4,6	4,7	4,1	3,2	54
Marokkaans	7,2	6,2	6,1	5,7	5,7	4,3	4,1	43
Surinaams	6,7	5,4	5,7	4,6	5,6	4,4	5,8	14
Antilliaans	7,2	7,6	7,5	8,0	6,9	7,0	6,8	6

a Toetsscores zijn per jaar gestandaardiseerd (gemiddelde = 50, standaarddeviatie = 10). De aantallen Antilliaans-Nederlandse leerlingen zijn in het schooljaar 1994/95 en 1996/97 aan de lage kant (< 100).

Bron: ITS/SCO/NWO (Prima '94/95-'04/05, COOL'07/08) SCP-bewerking

B4.7

Verskil in Cito Eindtoetsscores tussen autochtone leerlingen en leerlingen uit overige categorieën, 1994/95-2007/08 (gemiddelde verschillen en procentuele reductie van het verschil in 2007/08 ten opzichte van 1994/95)^a

	Turks	Marokkaans	Surinaams	Antilliaans
1994/95	11,5	10,4	8,1	
1996/97	9,7	8,7	6,8	
1998/99	7,8	7,7	5,6	9,0
2000/01	7,7	7,8	5,3	10,1
2002/03	7,7	7,3	5,7	9,4
2004/05	7,6	6,7	6,2	8,8
2007/08	7,1	5,7	4,9	7,5
% inloop	39	45	39	16

a De aantallen Antilliaans-Nederlandse leerlingen zijn aan de lage kant (80 in alle meetjaren). In de schooljaren 1994/95 en 1996/97 zijn de aantallen Antilliaans-Nederlandse leerlingen te gering om apart te presenteren.

Bron: ITS/SCO/NWO (Prima '94/95-'04/05, COOL'07/08) SCP-bewerking

Bijlage bij hoofdstuk 5

B5.1

Leerlingen met een indicatie voor leerwegondersteuning in leerjaar 3 van het vmbo, 2007/08-2010/11 (in procenten van alle leerlingen in dat leerjaar)

	Turks	Marokkaans	Surinaams	Antilliaans	overig niet-westers	niet-westers totaal	autochtoon Nederlands
2003/04	29,7	29,1	20,8	28,1	28,2	27,4	14,9
2004/05	28,9	29,4	21,2	27,7	27,3	27,0	15,7
2005/06	29,9	30,4	24,0	29,7	28,3	28,5	18,5
2006/07	31,3	29,8	26,1	31,2	29,2	29,5	19,7
2007/08	33,1	32,5	28,1	34,6	29,1	31,1	21,3
2008/09	30,7	30,6	26,5	30,7	29,4	29,6	21,5
2009/10	32,3	31,9	27,2	33,5	28,3	30,3	21,8
2010/11 ^a	34,8	34,7	27,7	31,4	28,3	31,5	21,6

a Voorlopige cijfers.

Bron: CBS (StatLine)

Tabel B5.2

Deelname aan praktijkonderwijs in leerjaar 3 van het voortgezet onderwijs, 2007/08-2010/11 (in procenten)

	Turks	Marokkaans	Surinaams	Antilliaans	overig niet-westers	niet-westers totaal	autochtoon Nederlands
2007/08	6,7	7,5	5,7	10,1	4,3	6,2	2,2
2008/09	7,1	7,0	4,8	8,6	4,1	5,8	2,2
2009/10	6,9	5,8	5,1	9,4	4,3	5,7	2,2
2010/11 ^a	6,9	6,0	4,5	8,5	4,6	5,7	2,1

a Voorlopige cijfers.

Bron: CBS (StatLine)

Tabel B5.3

Zittenblijven in het voortgezet onderwijs, naar leerjaar en etnische herkomst, 2008/09 naar 2009/10a (in procenten)

	Turks	Marokkaans	Surinaams	Antilliaans	overig niet-westers	niet-westers totaal	autochtoon Nederlands
leerjaar 1-2	4	4	4	4	5	4	2
vmbo basis 3	6	6	6	5	7	6	4
vmbo kader 3	5	4	3	5	4	4	3
vmbo g/t 3	10	11	12	12	8	10	6
havo 3	13	11	10	9	10	11	8
havo 4	14	14	17	16	14	15	13
vwo 3	5	4	4	3	4	4	3
vwo 4	18	15	16	10	14	15	9
vwo 5	15	12	14	10	11	12	9

a Voorlopige cijfers.

Bron: CBS (StatLine)

Tabel B5.4

Netto-instroom hoger onderwijs, bevolking tot en met 24 jaar, naar etnische herkomst,^a1995/96-2010/11^b (in procenten)

	1995/96	1998/99	2001/02	2004/05	2007/08	2010/11*
Turks						
man	20	27	27	28	34	36
vrouw	15	24	29	33	43	45
Marokkaans						
man	18	27	25	33	35	35
vrouw	26	31	31	38	46	47
Surinaams						
man	28	32	31	36	39	39
vrouw	33	43	42	48	52	53
Antilliaans						
man	50	48	46	42	45	43
vrouw	48	57	50	58	57	54
overig niet-westers						
man	56	49	51	56	56	53
vrouw	50	57	54	66	64	65
autochtoon Nederlands						
man	39	41	43	47	48	51
vrouw	41	47	49	52	55	58

a Van de niet-westerse groepen alleen de tweede generatie.

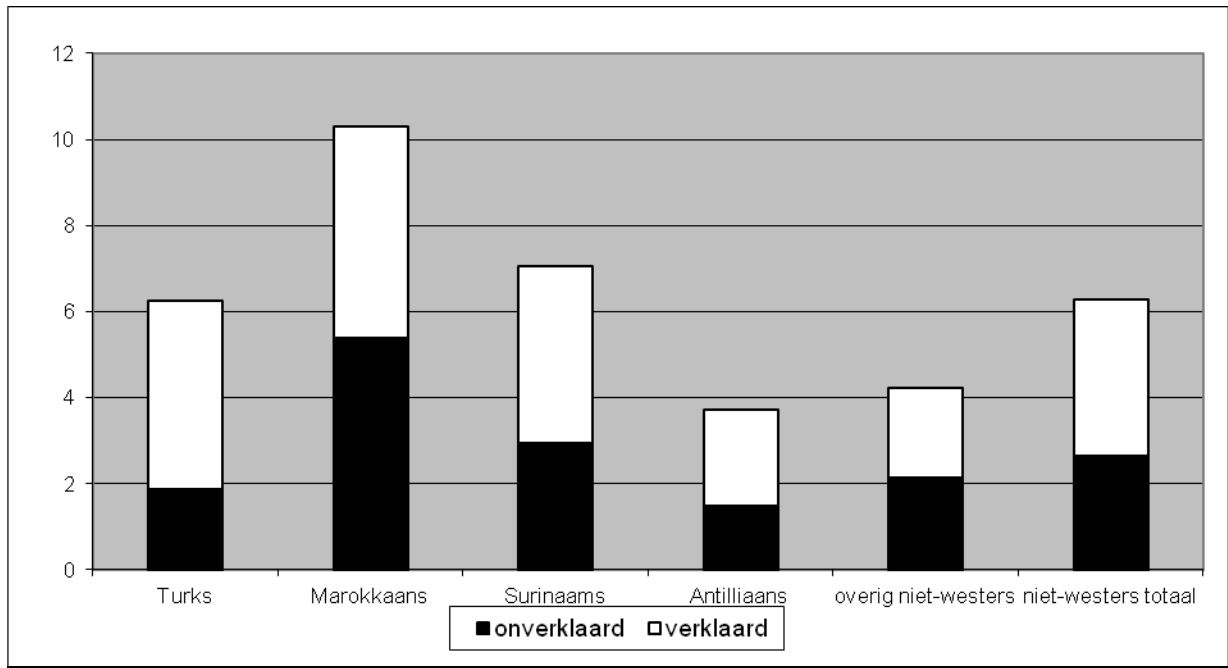
b Voor 2010/11 voorlopige cijfers.

Bron: CBS (StatLine, op aanvraag verstrekte gegevens) SCP-bewerking

Bijlage bij hoofdstuk 6

Figuur B6.1

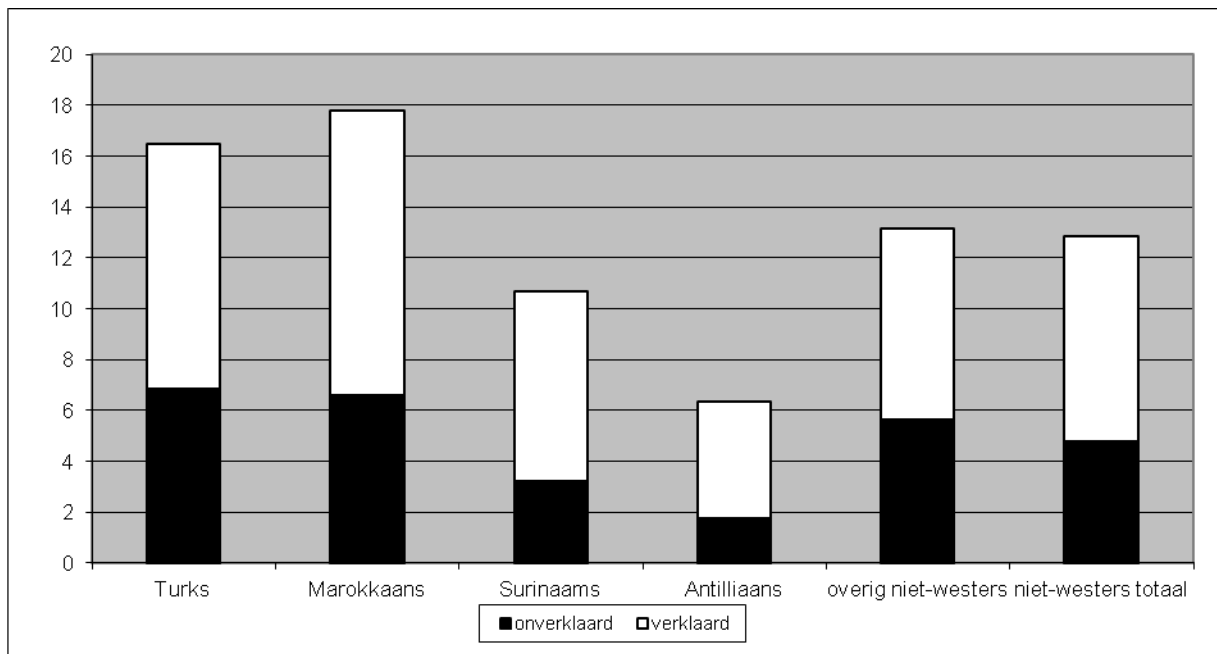
Verskil in werkloosheid tussen autochtone Nederlanders en tweede generatie niet-westerse migranten, 2007-2009 (in procentpunten)

Bron: EBB'07-EBB'09 gestapeld

Figuur B6.2

Verskil in aandeel flexibele banen tussen autochtone Nederlanders en tweede generatie niet-westerse migranten, 2007-2009 (in procentpunten)

Bron: EBB'07-EBB'09 gestapeld